

Õiguskantsler

Mihhail Kõlvart
linnapea
Tallinna Linnavalitsus
lvpost@tallinnlv.ee

Teie nr

Meie 28.12.2020 nr 7-5/201937/2007299

Koolilõuna pakkumine ja tasustamine koolis

Austatud Mihhail Kõlvart

Õiguskantsleri poole pöördusid kaks lapsevanemat murega, et Tallinna linn keeldub katmast koolis toitlustamist korraldava aktsiaseltsi Baltic Restaurants Estonia lisakulusid, mis kaasnevad tervislikel põhjustel teistsugust toitu vajavatele lastele sobiliku toidu pakkumisega.

Ühe avaldaja sõnutsi on koolitoidu pakkuja AS Baltic Restaurants Estonia valmis pakkuma neile lastele vajalikku ja sobilikku toitu. Toitlustaja on seni pakkunud tema [] õppivale lapsele kohandatud menüüd, mis on tähendanud, et laps saab süüa valdavalt vaid värsket salatit ja keedukartulit. Lapse perearsti sõnul võib ühetaoline ja kalorivaene toit olla põhjustanud selle, et laps on tundnud end mitmeid kordi koolipäeva jooksul halvasti ning on olnud sunnitud enne tundide lõppu koolist lahkuma. Teadaolevalt pole toitlustaja nõudnud lapsele sobiliku toidu lisakulude kandmist lapse vanemalt. Samas on vajamineva tooraine toonud kooli aeg-ajalt lapse vanem. Kool on andnud õiguskantslerile teada, et on valmis lapsele sobiliku toidu lisakulud toitlustajale kompenseerima.

[] õppivale lapsele võimaldab kool koos toitlustajaga sobilikku toitu, kuid kooli sõnutsi toob kogu vajamineva tooraine lapse vanem. Kool on konsulteerinud lapsele sobiva erimenüü koostamisel toitumisterapeudiga ning leiab, et praegusel juhul on võimalik toitlustajale lisakulud hüvitada.

Leian, et Tallinna linn pole kõnealustel juhtudel tegutsenud kooskõlas õigusaktidega ega taganud tervislikul põhjusel eritoitu vajavatele lastele tasuta nõuetekohast toitu.

Kuivõrd Tallinna linnal kui munitsipaalkoolide pidajal on tulenevalt linnavolikogu määrusest kohustus tagada õppetöö ajal koolis õpilastele tasuta sobiv koolilõuna, palun Teil

- toitlustaja ja koolidega tekkinud küsimused selgeks rääkida, et vajadustele vastav tasuta koolilõuna jõuaks probleemideta kõigi õpilasteni;
- tagada, et kõik Tallinna munitsipaalkoolid korraldaksid tervislikel põhjustel teisiti toituvatele lastele sobiva toidu ning lähtuksid selle kulude katmisel kehtivatest õigusaktidest. Vajadusel selgitage tervislikel põhjustel teisiti toituvatele lastele sobiva koolilõuna tagamise kohustust ja selle kulude katmist ka teistele Tallinna linna koolidele.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Palun teavitage õiguskantslerit, kuidas olete ettepanekuid järginud. Ootan Teie vastust 22. jaanuariks 2021. aastal. Olen ka kõnealustele koolidele kirjeldatud puudustest teada andnud.

Kohaliku omavalitsuse kui kooli pidaja ülesanne on tagada õpilaste toitlustamine munitsipaalkoolis õppetöö ajal ([haridusseaduse](#) § 7 lg 2 p 8, [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) (PGS) § 42 lg 1). Selleks et kohalikud omavalitsused saaksid seda kohustust täita, maksab riik kohalikele omavalitsustele koolilõuna toetust (PGS § 42 lg 2). Toitlustamisel tuleb järgida rahvatervise seaduse alusel kehtestatud tervisekaitsenõudeid. Sotsiaalministri 15.01.2008 määruse nr 8 „[Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis](#)“ § 5 lõige 8 näeb ette, et tervislikel põhjustel teisiti toituva lapse toitlustamine tuleb korraldada tervishoiutöötaja soovitude kohaselt ning lapsevanema ja kooli pidaja koostöös. Seejuures tuleb tagada, et oleksid täidetud lapse toiduenergia- ja toitainetevajadus ning nende osakaal toidukorra ajal. Samuti nõuab määrus, et lastele pakutaks koolis iga päev erinevat põhitoitu (määruse § 5 lg 4).

Tallinna linnal tuleb tagada enda peetavates koolides õppivatele lastele õppetöö ajal koolilõuna. Riik on näinud kohalikele omavalitsustele ette iga õpilase kohta koolilõuna toetuse, sõltumata sellest, millist toitu laps vajab. Koolilõuna toetuse kehtestamise [eesmärgiks](#) oli tagada igale õpilasele soe lõuna ning parandada perede toimetulekut. PGS ei näe koolitoidu tagamisel ette erandeid. Sestap tuleb koolilõunat pakkuda ka neile lastele, kes vajavad tervislikel põhjustel teistsugust toitu. Linn peab seejuures hoolitsema selle eest, et ka tervislikel põhjustel teisiti toituvale lapsele sobilik toit vastaks kehtestatud nõuetele – olema muu hulgas igal toidukorral erinev ning tagama lapsele vajaliku toiduenergia- ja toitainevajaduse.

Kui omavalitsus on otsustanud korraldada koolilõunat lepingupartnerite kaudu, on mõistlik nõuetekohase toidu pakkumise kohustusest sõnaselgelt teada anda ka toitlustamisteenuse osutajale. Nii välditakse tarbetuid vaidlusi. Kaks kõnealust kooli andsid mõista, et ootavad linnalt juhiseid, kuidas nad peaksid tervislikel põhjustel teisiti toituvatele lastele sobiva toidu korraldamisel tegutsema. Samuti tuleks koolidega läbi arutada sellise toidu kompenseerimine toitlustajale, kuivõrd koolide andmetel linn selle maksumust ei kompenseeri. Vajadusel tuleb tervislikel põhjustel teisti toituvatele lastele sobiva koolilõuna tagamise küsimust ja selle kulude katmist selgitada ka teistele Tallinna linna koolidele.

Kuigi riik eraldab koolilõuna toetust, ei ole välistatud, et selle eest peab osaliselt tasuma ka lapsevanem. Valla- või linnavolikogul tuleb kehtestada, kuidas koolilõuna toetust kasutatakse ja seega ka seda, mil määral jääb lõuna eest tasumine vanemate kanda (PGS § 42 lg 5). Tallinnas reguleerib koolilõuna toetuse kasutamist Tallinna Linnavolikogu 24.08.2017 määrus nr 15 „[Koolilõuna toetuse kasutamise tingimused ja kord munitsipaalkoolide ja Tallinna Kopli Ametikooli õpilaste toitlustamisel](#)“. Selle määruse kohaselt kaetakse Tallinna munitsipaalkoolide koolilõuna kulud riiklikust koolilõuna toetusest ja Tallinna eelarvest eraldatud vahenditest (määruse § 2 lg 2 ja 3). Vanema osalust määrus ette ei näe. Seega võib järeldada, et Tallinna linnas on koolilõuna kõikidele õpilastele (sh tervislikel põhjustel teistsugust toitu vajavatele õpilastele) tasuta.

Eespool viidatud tervisekaitsenõuete kohaselt tuleb tervislikel põhjustel vajalik toit korraldada kooli pidaja ja lapsevanema koostöös. Lapsevanema koostöö selle tagamisel ei saa aga seisneda vajaliku tooraine hankimises, sest sel juhul pole koolilõuna tema lapsele tasuta. Kuivõrd toitlustaja peab tagama toitlustusteenuse, peab ta ise kindlustama oma kohustuse täitmiseks vajaliku tooraine ega saa lootma jääda vanematele. Seega ei saa oodata tervislikel põhjustel teistsugust toitu vajavate laste vanematelt ei lisatasu ega vajaliku tooraine tagamist omal kulul.

Lapsevanema roll võibki piirduda näiteks sellega, et ta teavitab kooli, millist toitu tema laps vajab. Võimaluse korral võib vanem anda ka teavet, milliseid tooraineid tuleb hankida, kust neid saab ning milliselt spetsialistilt saab nõu küsida.

Kui mõni omavalitsus sooviks kehtestada omaosalustasu vaid tervislikel põhjustel teistsugust toitu vajavate õpilaste peredele, tuleb eelnevalt analüüsida selle erisuse kooskõla [Eesti Vabariigi põhiseadusega](#) ning [puuetega inimeste õiguste konventsiooniga](#). Põhiseaduse § 12 näeb ette võrdsuspõhiõiguse ja § 28 lõikes 4 on sätestatud kohaliku omavalitsuse kohustus tagada puuetega inimestele eriline hool.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Tallinna Linnavolikogu
[]